

randiga s., sina orsaker. — *Syn.* Se *Orsak*. — 3) Billighet, fog. *Med rätt och s.* — 4) Skälig, tillräcklig betalning. *Han vet att taga s. för sina varor.* — 5) Hvad billigtvis kan fordras, väntas. *Göra s. för sig på logen, i gröfvel.* *Göra s. för maten.* *Göra s. för namnet,* genom sitt handlingssätt visa, att man förtjamt det.

SKÄLBRUNN, m. 2. Andhål på isen, för skälarna.

SKÄLBÖSSA, f. 1. Ett slags bössa, som brukas af en del skärgårdskarlar i Sverige.

SKÄLFSOT, m. sing. Se *Frossa*.

SKÄLFAV, v. n. 2. Impf. äfv. *Skalf*. Hästigt darra, våldsamt skakas. *S. af köld, af frossa, af fruktan, af arghet.* *Jorden skalf.* — *Syn.* Se *Darra*. — *Skälfvande*, n. 4. o. *Skälfvning*, f. 2.

SKÄLFAVA, f. 1. (gam.) Se *Frossa*.

SKÄLFFVING, m. 2. Ett släkte af algerna. Tremella.

SKÄLHUND, m. 2. En art af Skälslägtet, 3 fot lång, gulgrå med mörka fläckar. *Phoca vitulina*. Kallas äfv. *Sjöhund*, *Sjökalf*.

SKÄLIG, a. 2. (af *Skäl*; ursprungl. *Förnuftig*; deraf ännu uttrycket *Oskäliga djur*) 1) Hvertill skäl finnes; stödd på skäl. *S. anledning, orsak.* *Det är s-t, att...* — *Syn.* *Billig*, *Rättvis*. — 2) Ej öfverdrifven. *S-t pris.* (Iron.) *Vinsten blef s., blef så s.*, ganska ringa. — *Syn.* *Billig*, *Måttlig*.

SKÄLIGEN, adv. 1) Billigtvis, med skäl. — 2) Temligen, någorlunda. *S. tjock, stor.*

SKÄLIGHET, f. 3. Se *Billighet*.

SKÄLIGT, adv. Se *Skäligen*. (Iron.) *Så s. vacker*, o. s. v., föga vacker.

SKÄLJERN, n. 3. Liten harpun, som brukas vid skäl fångst.

SKÄLL, a. 2. (fam.) Vattenaktig, saftlös. *S. mjölk, soppa*.

SKÄLLA, f. 1. (af *Skall*) Liten klocka, fästad under halsen på kor, som gå på bete. (Ordspårksvis) *Har jag ko, nog får jag s.*, nog får den gifta sig, som har medel att försörja en hustru.

SKÄLLA, v. n. 2. (af *Skall*) 1) Säges om det starka, tätt upprepade läte, som hundar och några andra djur, t. ex. råfvar, låta höra, när de retas, blifva skrämde eller vilja väcka uppmärksamhet på något. *Den jagthunden s-ller bra.* *Hunden s-ller på en tiggare.* — *Syn.* *Gläfsa*. — 2) (fig. fam.) a) Vara övettig, oqvåda. *S. på någon.* *S. út*, på det värsta smäda. — b) Gifva en skymflig benämning. *S. någon för tjuv, för narr.* — *Skällande*, n. 4.

SKÄLLGUMSE, m. 2. pl. — *gumsar*. Med skälla försedd gumse i en färhjörd.

SKÄLLKO, f. 3. pl. — *kor*. Ko med skälla under halsen.

SKÄLLSORD, n. 3. Groft skymford. — *Syn.* Se *Skymford*.

SKÄLM, m. 2. (t. *Schelm*, ursprungl.: as) 1) Tjuv, bedragare. *En arg s.* — 2) (fam.) Illstig, illparig man, gosse. — *Syn.* *Klippare*, *Skalk*, *Lufver*, *Lurifax*, *Dansmästare*.

SKÄLMA, f. 1. (fam.) Illparig flicka.

SKÄLMAKTIG, a. 2. (fam.) 1) Fallen för att göra skälstycken (bem. 2). *En s. pojke*. — 2) Som röjer sådan fallenhet. *S-a ögon.* — *Syn.* *Skalkaktig*, *Skälmsk*.

SKÄLMAKTIGHET, f. 3. (fam.) 1) Fallenhet för att göra skälstycken (bem. 2). — 2) Se *Skälmsstycke*, 2.

II.

SKÄLMAKTIGT, adv. (fam.) På ett skälmsaktigt sätt. *Blicka s. på någon.* — *Syn.* *Skalkaktigt*, *Skälmskt*.

SKÄLMSK, a. 2. (fam.) Se *Skälmsaktig*.

SKÄLMSKT, adv. (fam.) Se *Skälmsaktigt*.

SKÄLMSTYCKE, n. 4. 1) Bedrägeri, fult streck. *Blifva hängd för sina s-n.* — 2) (fam.) Puts, spratt. *Göra någon ett s.* *Det var gjordt på s.* — *Syn.* Se *Puts*.

SKÄLNÄT, n. 3. Nät, som begagnas till skäl fångst.

SKÄLRYTA, f. 1. Se *Skrabba*.

SKÄLSKYTT, m. 2. En, som sysselsätter sig med att skjuta skälar.

SKÄLSKYTTE, n. 4. Det slags skytte, som har till föremål att skjuta skälar.

SKÄLSPÄCK, n. sing. Späcket hos skälar.

SKÄLTRAN, m. sing. Tran, som kokas af skälspäck.

SKÄLUNGE, m. 2. pl. — *ungar*. 1) (af *Skäl*, II) Unge af en skäl. — 2) (skämtv., af *Skäl*, III) Litet skäl.

SKÄMMA, v. a. 2. I. (af gamla adjektivet *Skam*, kort; således ursprungl.: förkorta, minska) Förderfva, göra oduglig, skada. *Den starka hettan har skämt köttet.* *Klifs s-mer magen.* *S. en flicka*, kränka henne. (Fig.) *S. ens glädje.* *S. någon till sin heder*, kränka ens ära. (Fam.) *Han s-mer intet godt lag*, är en muntergök. *S. bört*, se *Bortskämma*. — *Syn.* Se *Förderfva*. — *S-s*, v. dep. Blifva förderfvad, skadad, oduglig. *Maten har blifvit skämd.* *Kött s-mes snart af helta.* *Äpplen s-mas, om de få ligga för länge.* *S-mas af syra, röta, mögel.* — *Skämd*, part. pass. Brukas nästan adjektivt i vissa uttryck, såsom: *S. frukt.* *S-t vin.* *S-a varor, ägg.* — *Syn.* *Anskämd*, *Ankommen*, *Rutten*.

SKÄMMA, v. a. 2. II. (af *Skam*, m.) *S. út*: a) Genom dåligt uppförande förorsaka andra blygsel. *Han s-mer ut sin slägt.* — b) (fam.) Öfverträffa andra till den grad, att de måste blygas. *Han har vunnit så stor konstfärdighet, att han s-mer ut alla sina medtäflare.* *Hans flit s-mer ut alla de andra.* — c) Se *Utskämma*. — *S. út sig*: a) Uppföra sig så, att man ådrager sig skam; göra sig förakligt genom sitt uppförande. *Han har s-mt ut sig i allt hederligt folks ögon.* — b) (fam.) Blygas. Endast i uttrycket: *Fy, skäm ut dig!* blygs! — c) (fam., isynn. om barn) Göra i byxorna, på golvvet, o. s. v. — *Skämmas*, v. d. (Förkortas i presens ofta till *Skäms*) Se *Blygas*. *Jag skäms å hans vägnar.* *S. för någon, något.* *Han s-des ej att begära det.* *Skäms du ej att säga mig det?* *Du borde s.* *Fy, skäms!* *Stå ell. sitta och s.* *S. ögonen ur sig*, ej veta, hvar man skall göra af sig för blygsel. — *Syn.* Se *Blygas*.

SKÄMT, n. sing. Något, som säges eller göres, för att väcka löje, munterhet. *Lågt, plumpt, groft s.* *Fint, stickande s.* *Det är bara s. S., i estetisk mening, får ej öfverskrida det skickligas gränser.* *På s.*, för att väcka löje, för rolighet skull, ej på allvar. *Göra, säga något på s.* *Det var bara på s. sagdt.* *Utan s.*, på allvar; allvarsamt sagdt! *Han lål ej s., förstär sig ej på s.*, blir förtretad, om man skämtar med honom; äfv. är lätt retad. *Det löper ej af med s.*, blir allvarsamt, medförs strid, fara eller svårigheter. — *Syn.* *Narri*, *Gyckel*, *Spektakel*.

SKÄMTA, v. n. 1. (af gamla adj. *Skam*, kort;